

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

1929 - Ապրիլ - 1929

42

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հ. Ե. ՓԼԶԻՆԻԱՆ. — Եզնիկի եղծ Աղան-
դոցի բնագրի և տպագրութեանց համեմա-
տութիւն և քննութիւն 97

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ

Հ. Ե. ՏԱՅԵՏԻ. — Գէորգ Ապուլլան,
կեանքն և գործունէութիւնը 105

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

Ք. ՔԻՐԻՏԵԱՆ. — Նիթերի Պուլկարանայոց
Պատմութեան համար. — Տապանագիւղի
Ֆիլիպէի և ուրիշ պուլկարանայ գաղութ-
ներու 112

Հ. Ա. ՂԱԶԻԿԵԱՆ. — Ուղղագրական դա-
սեր հայերէնի 116

ԴՐԱԿԱՆ

ԻՌԱ ՄԻՆԴԵՍ. — Նազիկ գիւթեան.
(Քրգմ. Հ. Ա. ՂԱԶԻԿԵԱՆ). 119

Ս. Մ. — Ճանապարհ խաչի 119

ՂՈՒԼ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ. — Հոգի ու մարմին.
Երկինք ու գետինք. 120

ԵՆԱՎԳ ԱՐՄԵՆ. — Սխալներ և ուղղում-
ներ (բառագիտական) 122

ԳՐԱՌՕՍԱԿԱՆ

Հ. Գ. ՍԱՐԳՍԵԱՆ. — Գերայ. Էւգ. Մ. Վրդ.
Թիսթրանի «Մայր Զուցակ հայ. Զեռագրաց»
թարգմանութիւնը 127

SOMMAIRE

1929 - Avril - 1929

P.

PHILOLOGIE

P. E. Patitchighian. — Collation et
examen du texte et des éditions du livre
de Ezogh 97

BIOGRAPHIE

P. I. Dayézi. — Kévork Abdoullah, sa
vie et son œuvre 105

HISTOIRE

H. Kurdian. — Matériaux pour l'hi-
stoire de la colonie arménienne de Bul-
garie. Les épitaphes des cimetières armé-
niens de Philippopoli et autres villes de
Bulgarie 112

P. A. Ghazighian. — Leçons d'ortho-
graphie de la langue arménienne 116

LITTÉRATURE

Ida Mendes. — Fior di pietà. (trad.
en vers arm. P. A. Ghazighian). 119

N. M. — Via crucis 119

Ghoul Horhannesse. — L'âme et le
corps. Le ciel et la terre 120

Yénork Armen. — Des fautes et de leur
correction dans la lexicologie armé-
nienne) 122

RECENSION

P. G. Sarkhissian. — La traduction
des passages arméniens dans le «Codices
Armeni Bybliothecæ Vaticanæ» de Mgr.
E. Tisserant 127

ՀԱՌՐԶԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄԲ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆԲ ՄԱՏԵՆԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Լայմըն Էպրք. — Մեծ ընկերը. Կ. Պոլիս. 1921.

Ջր. Ուիլքինսոն Թ. Կրեկի. — Մարդու մը հաւատքը. Կ. Պոլիս. 1921.

Տարեւն պրպոյ. — Ճակատագրի փուշին վրայ. Սօփիա. 1927.

Գ. Ու. Լէրթիտոր. — Անոնց որ կու լան. Բարիք. 1929.

Մեկնութիւն Նոր Կտակարանի. Բ. հատոր. Կ. Պոլիս. 1891.

Աւագ շաբթուան պատմութիւնը. Կ. Պոլիս. 1929.

Քրիստոմանոսի ճամբորդութիւնը, պատկերաշարք 1-13. Կ. Պոլիս.

(Շարունակելի)

Մեր շնորհակալութիւնները այս գրքերը որդականութեամբ, ինչպէս նաեւ բոլոր անոնց՝
որ հաճեցան գրական կեանքերնին եւ լուսանկարնին դրել. եւ կը խնդրենք որ ուրիշ-
ներն ալ հետեւին իրենց օրինակին:

Հ. Ա. ՂԱԶԻԿԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

— 75 —

վերջերս Մեծ. Տիար Յարութիւն Ունճեան յորհեւի «Dante Alighieri» ընկերութեան հրաւելով գեղեցիկ բանախօսութիւն մը կատարած է ֆրանսիսէն լեզուով, ներկայացնելով օտարին հայ ազգին կատարած դերը՝ իր գաղթական որդիներուն միջոցաւ, օտար երկրներուն և մասնաւորապէս իտալիոյ մէջ։ Յետ յիշելու հայ ազգին ծագումն և տոհմակից ըլլան արևմտեան ցեղերու և հետեաբար զէպ ի զարգացում իր տենելը, ցոյց տուած է որ աշխարհագրական դիրքին պատճառաւ անկարող իր երկրին մէջ յայտնելու մտքի կարողութիւնները, օտար երկրներ կը դիմէ ու հոն բարձր դիրքերու կը տիրանայ, ինչպէս յայտնի է Բիւզանդական պատմութեանէն։ Բիւզանդիոնի կայսր ու կայսրուհիներ, ռազմագէտներ ու զինականներ կ'ընծայէ։ Իտալիոյ մէջ ալ նուազ չէ եղած նշանաւոր հայ անձնաւորութեանց թիւը։ և Մեծ. Բանախօսը կը յիշէ զանազան քաղաքներու մէջ հայ մեծամեծները։ Միլանի Liber Notitiæ Sanctorumը Ս. Ամբրոսիոսի գահին վրայ բարձրացած կը ներկայացնէ հայ մը Ս. Արշակ = Sant'Arsacio Armeno պատուական հոգեւոր հօր ու քաջ հոգիի համբաւով։ Զանց ընելով հոս ծանրանալ հայազգի ծանօթ Ներսէս փոխալքային և գործին վրայ նոյնպէս իսահակ փոխալքային, ըսենք թէ Sant'Angelo in Porta Nuova եկեղեցիին մէկ արձանագրութիւնը կը յիշէ Marco Antonio Arsacio Armeno մը իբր մեծանուննաւոր և սասանիկաւոր օրէնսգէտ, պարծանք իր սոցոմոտոմին և իտալեան իտալական պատմութիւնը կը ներկայացնէ ուրիշ հայ մըն ալ Antonio De Gritti, բարերար Pio Albergo Trivulzio անուն հաստատութեան, պատկանող իշխանական փար-

թաւ ընտանիքի և եփիկիայէն փախստական եկած ու հաստատուած վենետիկ և Հասարակապետութեան տուած Andrea Gritti դուքսը ժՁ զարուն առջի կիսուն։ Միլանի մէջ դեռ կը յիշուին ուրիշ բարերարներ ալ։ Անտոն Հանի Գարլոյ, բարերար San Carlo եկեղեցիին, Թէոտորովիչ Անիկի՝ այրի Պրամպիլլայի, բարերարուհի «Pio Istituto di Maternità»ի ևն։

Հայերու գործունէութիւնը շատ եղած է նոսի Խաւենդայի մէջ, փոխալքայութեան աթոռ՝ Ներսէսի և Իսահակի։ Վերջինիս փառաշուք չիբրիմն ալ կայ San Vitale եկեղեցիին մէջ, արեւելեան ոճով և արեւելացի Գանիէլ արուեստագէտին գործ։ Այս քաղաքին մէջ գրեթէ երկու հարիւր տարի երեք գունդ հայազգի ձիաւորներ իբր պահակ տարած են և քաղաքին ձիաւորներու բնակած մասը մինչև ժԱ. դար Armenia կոչուած է։

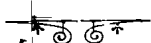
Պատելով իտալիոյ միւս քաղաքները, ամենուրեք հայոց հետքերու կարելի է հանդիպիլ։ Սակայն ամէնէն աւելի հայաշատ և ազգային յուշերով լի քաղաքը Վենետիկն է. և բանախօսը երկարօրէն խօսած է քաղաքին հայ գաղութին, հայ յիշատակներուն՝ յիշելով նաև Ս. Մարկոսի պնէն չորս ձիերուն հայ ծագումն ըլլալուն աւանդութիւնն ալ, ապա կանգ առած է Միխիթարեան Միաբնութեան վրայ, բացատրելով անոր կատարած բազմակողմանի դերը իբր հայ հաստատութիւն, ուսումնական և մշակութային մարզերու մէջ Արեւելքի ինչպէս և Արևմուտքի համար. և այս ներկայ ժամանակիս մէջ, հետեաբար ամէնէն նշարուած և ճանչցուած։ Վերջացուցած է ճառը ըսելով թէ յարմար միջաւայր մը հայուն թոյլ կու տայ ինքզինք արտայայտելու։

Կ Ո Ձ

«ՀԱՅ ԳԻՐ»Ի ԱՇԽԱՏԱԻՈՐԷ ՍԸ

«ՀԱՅ ԳԻՐ»Ի ԱՇԽԱՏԱԻՈՐՆԵՐՈՒՆ

ՁԵՌՆԱՐԿԱՆ ԸՂԺԱՐՎ պատրաստելու «Հայկական Նոր Մատենագիտութիւն եւ Հանրագիտարան Հայ, կեանքի» աշխատութիւնս, որուն առաջին հատորը (II-III) ամբողջացաւ 1911ին, եւ վերջերս Յ եւ Ն, զրեւն ալ հրատարակուեցան, ասոնք եւս հին ապրանք ըլլալով, կը գիմմի՝ բոլոր հրատարակչներուն, հեղինակներուն, խնդրելով որ հաճին իրենց հրատարակած կամ հեղինակած գրքերէն մէյմէկ օրինակ զրկել. գրադէտներուն՝ որ իրենց գրական կեանքը՝ համառօտիւ՝ խմբագրութիւն, թղթակցութիւն այս կոմ այն թերթի, իրենց ծածկանունները, եւն, եւն, հաղորդել, Հաճին նոյնպէս զրկել իրենց լուսանկարները, նշանակելով ետեւը Երբ և ուր ծնած ըլլալին, Գործս՝ շարունակութիւնը պիտի չըլլայ հրատարակուածին, ան՝ մինչեւ 1905 տարին կը հասնէր, անկէ ի վեր 28 տարի անցած է եւ ահային բան տպուած, եւ արդէն սակաւաթիւ օրինակներ կը մնան, Ուստի պիտի ըլլայ միաձոյլ ամբողջութիւն մը, բարեփխտւած ձրտղով, զեղչումներով եւ յաւելումներով Սյրէն՝ Ֆէ, 1512-1930, Հայկական Հարցի, Հայկական Մարտիրոսագրութեան առանձին գլուխներ բացած ըլլալով, կը խնդրեմ՝ նոյնպէս որ այդ նիւթերուն, նոյնպէս հայկական կեանքի վերաբերեալ ինչ գրութիւն որ ունին հայերէն թէ եւրոպական որեւէ լեզուներով, հաճին զրկել. — Ինչ որ ստանամ՝ պիտի ծանուցուի մեր «Բազմավէպ»ին մէջ շնորհակալութեամբ:

Հ. ԱՐՍԷՆ ՂԱԶՆԻԿԱՆ

կը խնդրուի Հայ քերթերէն հրատարակել այն կողմը:

